

12/06/2021

KAYSERİ GERİ GÖNDERME MERKEZİ'NDE GERÇEKLEŞTİĞİ İDDİA EDİLEN İNTİHAR VAKALARI HK

Kayseri Geri Gönderme Merkezi'nde idari gözetim altında tutulan üç yabancı uyruklu şahsın intihar girişiminde bulunduğu, söz konusu şahıslardan ikisinin tedavi altına alınarak iyileştikleri ancak diğer şahsın hayatını kaybettiği yönündeki haberler üzerine Derneğimiz Hukuk Birimi tarafından araştırma başlatılmıştır.

Avukatlarımız aracılığı merkezde tutulan bazı yabancı uyruklu şahıslarla yapılan mülakatlar sonucunda merkezde tutulan yabancı uyruklu şahıslara sistematik bir işkence veya kötü muamele uygulandığına, intihar vakalarının kötü muameleden kaynaklandığına yönelik herhangi bir emareye rastlanılmamıştır. Bununla birlikte psikolojik bazı durumların mevcut hukuki zemin ile birlikte yabancı uyruklu şahısları intihara sürüklemiş olabileceği kanısına varılmıştır.

İdari gözetim altında tutulan yabancıları intihara sürükleyen sosyal ve psikolojik olguları ele alan Uzm. Psk. Kerem Gümüş konuyla ilgili şu görüşleri aktarmıştır:

“İnsanlar, göç etmeye karar vermeden önce birçok travmaya maruz kalırlar. Şiddet, açlık, susuzluk, aile bireylerin kaybı ya da ekonomik sıkıntılar vb durumlar bu travmalara örnek gösterilebilir. Öncesinde olduğu gibi göç esnasında da buna benzer travmalar yaşanabilmektedir. Göç öncesinde ve göç esnasında travma üstüne travma yaşayan mültecilerin “korunma ve iyi hissetme” ümidiyle geldikleri ülkede yine buna benzer sorunları yaşamaları, mültecileri içinden çıkılmayan şiddetli psikolojik bunalımlara sürükler; yoğun bir stres altına girerler. Travmalarla birleşen stres ise kişi üzerinde (psikolojik ve nörolojik) kalıcı hasar meydana getirir ve zorlu bu yükleri asla kaldıramayacakmış hissiyatını sürekli şekilde düşündürür, hissettirir.

Bu durumlarda sağlıklı bir ruh hali gözlemleyemeyiz. Bu tarz ruhsal bunalım yaşayan insanlarda kendi canlarına kıyma olayları da oldukça sık görülür. Sayısız travma yaşadktan sonra özgürlüklerinin öngörülemez sürelerle kısıtlanması ve özgürlük umutlarının yitirilmesi de mültecileri intihara sürükleyen önemli bir etken olduğundan geri gönderme merkezlerinde intihar vakalarının gerçekleştiğini mütemadiyen duymaktayız. Fakat intihar vakalarını mültecilerin ruh sağlığı bozukluğuna bağlamak veya olaya “zaten göç travması” var gibi bakmak, bu süreci tetikleyen ve bu sonuca sürükleyen nedenleri bulup iyileştirmemizde “engel” teşkil eder.

İnsan sosyalleşmesi gereken bir varlıktır. Sosyalleşemediği, istediği ferahta yaşayamadığı ve hayatını yönetemediği her an psikiyatrik problemlere (depresyon, anksiyete, stres) sürüklenir. Çalışmak, sosyalleşmek, bir şeyler üretebilmek, hayata temas etmek; kişiye “işe yarar” hissettirir ve işe yarar hisseden kişi hayatını sonlandırmayı düşünmez. Bu tarz imkanlara ulaşamayan veya bu imkanlara ulaşma umutları ellerinden alınan bireyler de katlanılmaz bir duygu fırtınasına girer; bu duygu fırtınası kronik bir hastalık haline gelir ve kişi yaşamak mümkünken kendini ölüme sürükler. Bu nedenle mültecilerin öngörülemez sürelerle idari gözetim altında tutulması, idari gözetim işlemi esnasında bu kişilere özgürlük umutlarının yitirilmesine sebebiyet verecek telkinlerde bulunulması ve kendilerine özgürlüğe ulaştıracak idari ve adli yolların etkisiz olması intihar vakalarını kaçınılmaz kılmaktadır.

Yetkili idari ve adli makamlarca idari gözetim işleminin gerekliliği değerlendirilirken mültecilerin içinde buldukları psikolojik durum gözetilmezse maalesef geri gönderme merkezlerinden intihar haberleri gelmeye devam edecektir.”

İntihar vakalarının gerçekleşmesinde hukuksal zeminin etkileri hakkında ise Yönetim Kurulu üyemiz Av. Enes KAFADAR; “Özgürlük ve Güvenlik Hakkı, Adil Yargılanma Hakkı ve Etkili Başvuru Hakkı Anayasamızda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde koruma altına alınan en temel insan haklarından biridir. Söz konusu hakların etkin şekilde kullanımını sağlamak yasama ve yürütme organlarının yanında yargı erkinin de görevleri arasındadır. Zira söz konusu haklarından birisinin ihlal edildiğini düşünen bireyler ihlalin ve sonuçlarının ortadan kalkması amacıyla yargısal makamlara başvurmaktadır.

Bilindiği gibi idari gözetim işlemi kanunlarımızda istisna olarak düzenlenmesine rağmen idari makamlar tarafından sıklıkla başvurulmuş bir müessesedir. Bununla birlikte HSK kararnameyi doğrultusunda her şehirde tek bir hakim tarafından itiraz dosyalarının incelenmesi ve bu işleme karşı yapılan itirazların kesin olarak karara bağlanması bu alanda içtihat oluşmasını engellemektedir. İtirazların hakkaniyete uygun olarak incelenmediği yönünde hukuk camiasında yaygın bir kanaat bulunduğu da bilinmektedir.

Bu durumda Özgürlük ve Güvenlik haklarının ihlal edildiğini düşünen kişiler, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla yaptığı başvuruların hakkaniyete uygun olarak incelenmediğini düşündüğünde ya da diğer bir anlatımla hak ihlalinin ortadan kaldırılması yönünde yaptığı başvuru esnasında Adil Yargılanma Hakkı ve Etkili Başvuru Hakkı gibi diğer haklarının da ihlal edildiğine şahit olduğunda, tüm sonuçları göze alarak meşru olmayan başkaca çözüm arayışlarına girmektedirler. Daha önce şahit olduğumuz geri gönderme merkezlerinde yangın çıkartılması eylemi ve kaçma girişimlerini bu arayışlara örnek gösterebiliriz. Yanı sıra intihar eylemi de çözüm arayışlarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Somut olayda üç yabancidan ikisinin serbest kalmak amacıyla ve kendilerini öldürmeyeceği düşüncesiyle şampuan içerek intihar girişiminde bulunduğu yönelik iddialar mevcuttur. Bu durum yabancı şahısların idari ve yargısal yollarla özgürlük haklarını temin etmekten ümitlerini kestiklerini göstermektedir.

Geri gönderme merkezlerinde intihar vakalarının önlenmesi için idari kurumların idari gözetim yerine alternatif yükümlülüklerle yönelmesi ve yargısal makamların hakkaniyete uygun değerlendirme yapması elzemdir.” değerlendirmesinde bulunmuştur.

İlgili idari kurumların ve yargı organlarının alanında uzman kişiler tarafından yapılan değerlendirmeleri dikkate alması gerektiğini beyan eder, benzer konularla ilgili araştırmalarımıza titizlikle devam edeceğimizi kamuoyuna saygılarımızla duyururuz.

ULUSLARARASI MÜLTECİ HAKLARI DERNEĞİ